

Statenmededeling

Onderwerp

Eindrapportage "Tussenevaluatie Economisch Programma Brabant 2020: Op weg naar de top"

Datum

3 juli 2018

Documentnummer

GS: 4377828

PS: 4385869

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

Eindrapportage 'Tussenevaluatie Economisch Programma Brabant 2020: Op weg naar de top', ex art. 217a Provinciewet.

Aanleiding

Provinciale Staten hebben bij besluit van mei 2012 ([statenvoorstel 18/12A](#)) het Economisch Programma Brabant 2020 vastgesteld. Met het Economisch Programma beoogt de Provincie Noord-Brabant de Brabantse economie veerkrachtiger te maken. Een veerkrachtig economisch systeem heeft de capaciteit om verstoringen op te vangen en zichzelf te reorganiseren, terwijl het zijn functie, structuur en kracht behoudt. Zo'n systeem is nodig om te kunnen blijven zorgen voor een duurzame welvaart voor de Brabantse burgers in een globaliserende wereld. Dat is de kern waarvoor we economisch beleid uitvoeren: voldoende werkgelegenheid (op alle niveaus) en een welvarende samenleving.

Het Economisch Programma Brabant 2020 geeft als koersdocument richting aan de uitwerking van uitvoeringsplannen en andere beleidsdocumenten ten behoeve de programmaliijnen 'De basis op orde' en 'Op weg naar de top'. Hoewel het programma nog loopt, is er met name voor de programmaliijn 'Op weg naar de top' door gewijzigde economische omstandigheden, nieuwe beleidsontwikkelingen vanuit het Rijk en de Europese Unie en veranderende maatschappelijke omstandigheden behoefte ontstaan aan een tussenevaluatie.

In het Economisch Programma Brabant 2020 staat versterken van de economie door innovatie voorop. Waar mogelijk worden ook verbindingen met andere beleidsdoelen gezocht, zoals bijvoorbeeld maatschappelijke uitdagingen en

maatschappelijke transitie. Dat draagt bij aan het integraal werken binnen de provincie en maakt inzet van middelen efficiënter.

Datum

3 juli 2018

Documentnummer

GS: 4377828

PS: 4385869

De programmaliijn 'Op weg naar de top' richt zich op zes Brabantse topclusters High Tech Systems and Materials (HTSM), Agrofood, Logistiek, BioBased Economy (BBE), Maintenance en Lifetec. In deze clusters omarmen industrie en kennis elkaar. Zij genereren nieuwe toepasbare kennis en nieuwe bedrijvigheid, ook voor de zakelijke dienstverlening en de groothandel. De Brabantse innovatiekracht wordt nog altijd in belangrijke mate gedreven door de industrie in deze clusters. De kracht van deze clusters is zodoende van essentieel belang voor de Brabantse economie.

Het Economisch Programma Brabant 2020 is een koersdocument. Toen het in 2012 werd vastgesteld, was het nog niet uitgewerkt. Het uitwerken is in de loop der jaren tot nu toe gebeurd. Als kapstok daartoe is in het Economisch Programma een Tienpuntenplan opgenomen waarlangs verschillende uitvoeringsprogramma's per cluster en losse beleidsinstrumenten zijn ontwikkeld. Deze tien punten zijn te categoriseren in 'slimme verbindingen maken', 'internationalisering' en 'instrumenten ter ondersteuning van slimme verbindingen'. Gebruikte beleidsinstrumenten worden in de wetenschappelijke economische en innovatieliteratuur gezien als versterkend voor de economie.

Wellicht ten overvloede, belangrijke onderwerpen als arbeidsmarktontwikkeling, vrije tijdseconomie en energietransitie kennen elk hun eigen programma's en vallen dus buiten de focus van het Economisch Programma Brabant 2020.

Het beleid wordt geëvalueerd op basis van artikel 217a Provinciewet. Evaluaties op die basis gaan over het door Gedeputeerde Staten gevoerde bestuur en kijken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van beleidsnota's. Deze nota is nog niet aan het einde van de looptijd, maar met het oog op het aflopen van de bestuursperiode is deze evaluatie nu opgepakt ter verantwoording aan uw Staten. Over de opzet van de tussenevaluatie bent u met een [statenmededeling](#) geïnformeerd.

Bevoegdheid

GS dragen zorg voor adequate en tijdige evaluatie en doen voorstellen voor voortzetting of wijziging van het betreffende beleid.

PS informeren zich en toetsen de resultaten aan het beleidskader.

Kernboodschap

Technopolis heeft in het kader van art 217a Provinciewet onderzocht in hoeverre het onderdeel 'Op weg naar de top' van het Economisch Programma Brabant 2020 in uitvoering is genomen en op koers ligt. Daartoe hebben de onderzoekers van Technopolis een analyse gemaakt van de beleidsdocumenten bij het Economisch Programma, hebben zij met experts gesproken en hebben zij per cluster een workshop voor belanghebbenden georganiseerd.

Zo heeft Technopolis de ingezette en geplande instrumenten vanuit rationeel-analytisch perspectief gestructureerd in kaart gebracht. De onderzoekers hebben gekeken naar concretisering van de programma's, de onderbouwing, consistentie en vormgeving van de instrumenten, en naar de clusters en het type actoren dat wordt bereikt. Vanuit politiek-bestuurlijk perspectief heeft Technopolis gekeken naar punten als draagvlak, flexibiliteit, aanpassingen en lerend vermogen van de partijen die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de programma's.

Bij de evaluatie is ook nadrukkelijk gekeken naar de uiteindelijke 'outcome' (maatschappelijke effecten) van het beleid. Deze is in het algemeen echter moeilijker meetbaar dan de directe 'output' (concreet uitgevoerde activiteiten en opgeleverde resultaten), en dat geldt ook voor het economisch beleidsterrein: hierin is een groot aantal 'spelers' actief en het economisch speelveld wordt daarnaast gekenmerkt door een veelheid aan oorzaak-gevolg-relaties. Bovendien is de uitvoering voor een aantal topclusters pas net goed op gang waardoor het bij deze tussenevaluatie lastig is uitspraken te doen over doelbereik.

Uit het evaluatieonderzoek door Technopolis komt het volgende naar voren:

1. Het Economisch Programma Brabant 2020 ligt in algemene zin 'op koers'. Er is een dekkende portfolio van maatregelen en instrumenten binnen elk van de topclusters, en tussen de topclusters in de vorm van horizontale instrumenten. Het overall beeld is dat er hard gestuurd is op het vertalen van de algemene missie en doelen van het Economisch Programma Brabant 2020 in een operationeel stelsel van topclusters. Door het open en uitnodigende karakter is er veel ruimte in de uitvoering: versnelling van de uitvoering op onderdelen is gewenst.
2. Het algemene beeld van Technopolis is dat door het programma 'Op weg naar de top' aan de tien punten goed invulling is gegeven, in meer of mindere mate en in verschillend tempo per cluster. In de evaluatierapportage wordt dit toegelicht in hoofdstuk 6.1 per punt uit het tienpuntenplan.
3. Binnen het oorspronkelijke doelstellingenkader is door het programma via de topclusters en uitvoeringsprogramma's goed ingespeeld op technologische ontwikkelingen en veranderingen in de nationale en internationale beleids- en marktcontext waar dit mogelijk en nodig was. Uiteraard verschilt het beeld enigszins per cluster. Gezien ontwikkelingen in de economie, op de arbeidsmarkt en de gewenste maatschappelijke opgaven rond transitie kan nog meer nadruk gelegd worden op verbindingen binnen het Economisch Programma Brabant 2020 en synergie met andere programma's binnen de provincie.

Datum

3 juli 2018

Documentnummer

GS: 4377828

PS: 4385869

Datum

3 juli 2018

Documentnummer

GS: 4377828

PS: 4385869

4. Overall concludeert Technopolis dat het programma doelgericht en efficiënt functioneert en ernaar streeft doeltreffende inzet van instrumenten te realiseren.

Binnen de beperkingen van het beschikbare budget wordt veel bereikt. Vanuit het programma zelf zijn geen structurele middelen voor innovatie beschikbaar, dit belemmert interventiemogelijkheden van de Provincie, met name om het MKB te ondersteunen opdat zij tijdig mee gaan met de leidende innovatieve bedrijven.

Over de deskundigheid en stuwende kracht van de medewerkers in het programma zijn bedrijven en maatschappelijke actoren erg te spreken. De verwachting bij deze stakeholders is dan ook, dat het programmateam in de komende jaren hierop verder inzet, waarbij het makelen en schakelen niet aan effectiviteit gaat inboeten door een te sterke sturing op processen en procedures.

Over de doelmatigheid kan in dit stadium van mid-term evaluatie nog maar in beperkte mate iets gezegd worden. De registratie van gedefinieerde output KPI's en proces KPI's komt net uit de startblokken naar aanleiding van het advies van ERAC in 2017.

Belangrijke aandachtspunten voor het vervolg zijn:

- Technopolis concludeert dat het Economisch Programma Brabant 2020 op koers ligt en dat inhoudelijke bijsturing niet urgent is. De inhoudelijke focus van het programma, op de zes topclusters, verdient het om met kracht voortgezet te worden.
- Binnen het oorspronkelijke doelstellingenkader is door het programma via de topclusters en uitvoeringsprogramma's ingespeeld op technologische ontwikkelingen en veranderingen in de nationale beleidscontext en in de (internationale) markt waar dit nodig en mogelijk was. Het College onderschrijft deze conclusie en ziet deze als aanmoediging om op volle kracht door te gaan met het Economisch Programma Brabant 2020.
- Door de sterk gewijzigde omstandigheden op de arbeidsmarkt sinds het begin van het programma in 2012 zou de nadruk van het programma nog meer kunnen liggen op aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, op leven lang leren en gerichte (bedrijfs)opleidingen. Het College herkent en onderschrijft ook deze conclusie nadrukkelijk en spant zich daarom al op alle mogelijke wijzen en in alle mogelijke samenwerkingsverbanden in om krapten op de arbeidsmarkt zoveel mogelijk weg te nemen en talent te benutten waar het kan.
- Inkoop kan als ondersteunend instrument voor innovatie nog verder ontwikkeld worden. Het instrument kan enerzijds vaker worden ingezet en anderzijds kunnen de resultaten van innovatief inkopen nadrukkelijker worden gecommuniceerd om de bekendheid te vergroten. Het College

onderschrijft deze conclusie, maar tekent daar wel bij aan dat dit instrument slechts kan worden ingezet voor zover het bijdraagt aan de inkoopbehoeften van de provincie.

- Er zit spanning op de wens om enerzijds gedetailleerd (inclusief KPI's) te willen sturen en programmeren op eigen programma's en anderzijds de wens om effectief te opereren in vaak complexe netwerken met een geheel eigen dynamiek. De dilemma's die dit oplevert worden onder meer beschreven in de recente NSOB-publicatie 'Gepast geregeld, tijdig financieren in netwerken'. Dit spanningsveld komt in de evaluatie tot uiting op het niveau van de uitvoeringsprogramma's en individuele instrumenten, waarbij het niet mogelijk is gebleken om 'een goed financieel beeld' te schetsen. (Technopolis constateert overigens expliciet dat rechtmatigheid en doelmatigheid van bestedingen vanuit het Economisch Programma Brabant 2020 zijn getoetst en geaccordeerd door de accountant. Rechtmatigheid en doelmatigheid van bestedingen staan dan ook niet ter discussie.) Geconcludeerd wordt dat het programma gebruik maakt van programma-overstijgende financiële bronnen. Geld kan bijvoorbeeld tegelijkertijd en efficiënt worden ingezet voor zowel een energieopgave als een innovatieopgave, waardoor eenduidige toerekening niet mogelijk is. Uit de boekhouding is daardoor op instrument- en clusterniveau achteraf vaak niet exact te herleiden hoeveel geld er vanuit de provincie is bijgedragen, informatie die bij de besluitvorming overigens wel voorhanden is. Ook is achteraf niet te herleiden hoeveel geld er vanuit de Europese Unie, het Rijk, gemeenten en waterschappen wordt bijgedragen aan specifieke instrumenten binnen het Economisch Programma Brabant 2020, noch hoeveel investeringen bedrijven en instellingen zelf in het kader van het programma doen. Op deze punten kan de sturingsinformatie dus wel worden verbeterd.

Het College is van mening dat de monitoring als gevolg van de motie Duisenberg/Van Meenen in 2016 en de bijbehorende vaststelling van KPI's zoals die aangedragen zijn vanuit bureau ERAC deels is verbeterd maar neemt de aanbeveling om de (administratie van de) sturingsinformatie verder te verbeteren voor toekomstige programma's ter harte. De evaluatie betreft weliswaar het economisch programma, maar de achterliggende dilemma's gelden voor nagenoeg alle maatschappelijke opgaven. Het College zal daarom bezien hoe hier in de volgende bestuursperiode bij de inrichting van nieuwe programma's nader vorm en inhoud kan worden gegeven.

- Voor (kleine) ondernemers is een overzicht van instrumenten van belang, evenals een versnelling op sommige punten, zeker gezien de recente economische ontwikkelingen en spanning in de arbeidsmarkt. Het College heeft dit overzicht voor wat betreft de provinciale instrumenten en begrijpt de complexiteit van instrumenten die bedrijven en overheden in de veelheid van verschillende overheden, en daarmee de complexiteit van verschillende regelingen, ervaren.

Datum

3 juli 2018

Documentnummer

GS: 4377828

PS: 4385869

Het College ziet de uitkomsten van het onderzoek in hoofdlijn als een aanmoediging om het ingezette beleid krachtig voort te zetten. Het onderwerp 'talent' en 'human capital agenda' binnen elk van de clusters houdt onverminderd de aandacht.

Datum

3 juli 2018

Documentnummer

GS: 4377828

PS: 4385869

Consequenties

Het College gebruikt de bevindingen en aanbevelingen van de Tussenevaluatie als bron voor het maken van een bouwstenennotitie waaraan het deze zomer en beging van de herfst werkt. De bouwstenennotitie biedt het College in het najaar aan Provinciale Staten aan voor actualisering van het beleid in de nieuwe bestuursperiode. Actualisering van het beleid in de nieuwe bestuursperiode is nodig, omdat het Economisch Programma Brabant 2020 per 2020 expireert. De bouwstenennotitie bevat keuzemogelijkheden die Provinciale Staten in de nieuwe bestuursperiode kunnen benutten. Door nu al aan een bouwstenennotitie te werken, wordt voorkomen dat er een lacune in het beleid valt tussen het huidige en opvolgende beleid, maar wordt tegelijkertijd alle ruimte gelaten aan de nieuwe Staten om eigen afwegingen te maken.

Europese en internationale zaken

n.v.t.

Communicatie

We zenden het evaluatierapport toe aan de partijen die direct zijn betrokken bij deze evaluatie. De tussenevaluatie zal ex art. 217a Provinciewet tevens aan de Zuidelijke Rekenkamer worden aangeboden.

Bijlagen

Eindrapportage 'Tussenevaluatie Economisch Programma Brabant 2020: Op weg naar de top'.

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Opdrachtgever: de heer R.M.J. Peusens, (073) 681 20 31,
rpeusens@brabant.nl, eenheid H-manag. en Opdrachtgeverschap van algemene
Directie.

Opdrachtnemer: de heer J.H. van Oort, (06) 43 58 60 22, jvoort@brabant.nl,
eenheid Regionale Economie van directeur NHL2.

Datum

3 juli 2018

Documentnummer

GS: 4377828

PS: 4385869